

Huvudman

Falköpings kommun

kommunen@falkoping.se**Beslut**

Datum 2024-11-12

Dnr 2024:4709

Sida 1 (10)

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och grundskola Dotorpsskolan F-6 i Falköpings kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Falköpings kommun att senast **tisdag den 12 augusti 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande legitimerade och behöriga lärare, frånvaro och studiehandledning på modersmålet. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Falköpings kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Falköpings kommun ska vidta följande åtgärder

Legitimerade och behöriga lärare

1. Se till att eleverna ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare, om huvudmannen inte har rätt att tillämpa en undantagsregel. Inkom med en sammanställning av vilka lärare som undervisar i vilka ämnen samt i vilken mån de har lärarlegitimation och ämnesbehörighet för den undervisning de bedriver. Om en undantagsregel har tillämpats ska detta anges. En förteckning över dessa lärare ska ges in till Skolinspektionen (2 kap. 13, 15, 17-18 §§ skollagen).

Frånvaro

2. Se till att vid minst ett tillfälle före den 16 december 2024 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring utredning vid upprepad eller längre frånvaro. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats (2 kap. 34 § andra stycket och 7 kap. 19 a §§ skollagen).
3. Se till att rektorn tillsammans med lärare och annan personal senast den 16 januari 2025 uppmärksammar vilka av skolans elever som har upprepad eller längre frånvaro, oavsett om det är fråga om giltig eller

ogiltig frånvaro. En förteckning över dessa elever ska ges in till Skolinspektionen (7 kap. 19 a § skollagen).

4. Se till att det startas en utredning, om det inte anses obehövt, för att utreda frånvaron för de elever som innevarande läsår, 2024/25, har haft upprepad eller längre frånvaro och som fortfarande går på skolan. Utifrån denna utredning beslutas och genomförs åtgärder för att komma till rätta med elevens frånvaro. Utredningen genomförs i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. En förteckning över dessa elever och datum för när utredningen har startat ska ges in till Skolinspektionen (7 kap. 19 a § skollagen).
5. Se till att när en utredning om en elevs frånvaro inletts, att rektorn snarast anmäler frånvaron till huvudmannen. En förteckning över dessa elever och datum för när anmälan har gjorts ska ges in till Skolinspektionen (7 kap. 19 a § skollagen).

Studiehandledning på modersmålet

6. Se till att de fyra elever som bedömts vara i behov av studiehandledning på modersmålet ges sådan studiehandledning utifrån elevens behov. Det gäller språken albanska, ukrainska och malayalam. Inkom med en redogörelse över vilka försök som gjorts för att möta elevernas behov och på vilket sätt behovet har tillgodosetts (5 kap. 4 § skolförordningen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser elevernas studiero.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:4709) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2024 inlett en tillsyn av Dotorpsskolan i Falköpings kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Dotorpsskolan följer gällande bestämmelser om lärares legitimation och behörighet, utredning av frånvaro, studiehandledning på modersmålet och studiero.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 11 september 2024 och 12 september 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat frånvarostatistik. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisning av behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har begärt och tagit del av en redovisning från huvudmannen över lärarnas anställning där det bland annat framgår vilken anställningsform lärarna har, om de har lärarlegitimation, vad legitimationen omfattar samt vilka ämnen och årskurser lärarna undervisar i. Av redovisningen framgår att det finns lärare som undervisar i ämnen som de saknar ämnesbehörighet för även om det finns lärare anställda med adekvat behörighet.

Vid intervjuer med lärare och rektorn framkommer att skolenheten har ett klasslärarsystem där en lärare är ansvarig för undervisningen i flera ämnen i sin klass. Rektorn har organiserat lärarna i par där den ena läraren med behörighet för ämnet är den som planerar och ansvarar för undervisningen och den andra läraren i paret är med som en extra resurs under lektionen i ämnet. I alla par finns dock inte lärare med ämnesbehörighet för alla ämnen som undervisning sker i.

I årskurs 2 undervisas eleverna av en lärare som saknar behörighet i ämnet teknik och av en annan lärare som saknar behörighet i ämnet musik. Vid skolenheten

finns, enligt lärarförteckningen flera lärare som är behöriga för undervisning i årskurs 2 i ämnena teknik och musik.

I årskurs 3 undervisas eleverna av lärare som saknar behörighet i ämnena musik, bild, engelska samt samhällsorienterande ämnen. Vid skolenheten finns, enligt lärarförteckningen flera lärare som är behöriga för undervisning i årskurs 3 i ämnena musik, bild, engelska samt samhällsorienterande ämnen. Vad gäller årskurs 3 uppger rektorn att klasslärarna som bedriver undervisningen är ansvariga för planeringen av undervisningen men får stöttning av behöriga lärare i arbetslaget. I ämnet musik säger rektorn att hen skulle kunna använda sig av någon av de behöriga lärarna i musik men rektorn tror att det skulle bli rörigt för eleverna att möta ny lärare i det ämnet.

I årskurs 4 undervisas eleverna av lärare som saknar behörighet i ämnena musik, bild, svenska, svenska som andra språk, engelska och teknik. Dessutom undervisas eleverna i samhällsorienterande ämnen av lärare som endast är behörig i samhällskunskap men inte i historia, religion och geografi. Vid skolenheten finns, enligt lärarförteckningen, en lärare som är behörig för undervisning i ämnet bild för årskurs 4 samt flera lärare som är behöriga för undervisning i årskurs 4 i ämnena musik, bild, svenska, svenska som andra språk, engelska, teknik samt samhällsorienterande ämnen.

I årskurs 5 undervisas eleverna av lärare som saknar behörighet att undervisa på mellanstadiet i ämnena bild, musik, svenska, svenska som andra språk, engelska, matematik, naturorienterande ämnen, samhällsorienterande ämnen och teknik. Vid skolenheten finns, enligt lärarförteckningen, en lärare som är behörig för undervisning i ämnet bild för årskurs 5 samt flera lärare som är behöriga för undervisning i årskurs 5 i ämnena musik, bild, svenska, svenska som andra språk, engelska, teknik, naturorienterande ämnen samt samhällsorienterande ämnen. Rektorn säger att tjänsten som klasslärare för årskurs 5 blev vakant inför innevarande läsår. Rektorn fick inte annonsera tjänsten och det fanns inga lärare med behörighet för mellanstadiet att välja mellan i kommunen. Rektorn blev tvungen att tillsätta tjänsten som klasslärare för årskurs 5 med en lärare som är behörig för lågstadiet. Rektorn uppger att hen kunde ha flyttat en av lärarna i lågstadiet, som är behörig i flera ämnen för årskurs 1-7, till årskurs 5 men valde att inte göra det. Beslutet togs efter samtal med läraren samt att rektorn bedömde, utifrån elevernas trygghet och studiero, att det var mer lämpligt att behålla den behöriga läraren i klassen i lågstadiet, och istället använda sig av den nya läraren i årskurs 5 trots att läraren inte har formell behörighet för undervisning i årskurserna 4-6.

I årskurs 6 finns två klasser. I båda klasserna bedrivs undervisningen i ämnena bild och musik av lärare som saknar behörighet för undervisning i dessa ämnen. Vid skolenheten finns, enligt lärarförteckningen som huvudmannen lämnat till Skolinspektionen, en lärare som är behörig för undervisning i ämnet bild för årskurs 6 samt ett par lärare som är behöriga för undervisning i årskurs 6 i ämnet

musik. Vad gäller årskurs 6 berättar rektorn att lärarna i respektive klass i årskurs 6 samplanerar undervisningen i ämnena matematik, engelska, svenska, svenska som andra språk, teknik, samhällsorienterande ämnen och naturorienterande ämnen så att även om lektioner bedrivs av lärare som saknar behörighet för ämnet och årskursen så har undervisningen planerats av behörig lärare.

Rektorn uppger vidare att hen skulle kunna utgå från lärarnas legitimation och behörigheter och organisera om några av lärarna så att fler kan undervisa utifrån sina behörigheter. Rektorn säger att hen valt att inte göra detta eftersom klasslärarsystemet bidrar till att eleverna inte behöver möta så många olika lärare vilket ökar elevernas trygghet och studiero. Rektorn säger dock att hen inför nästa läsår kommer att se över ämnesbehörigheterna.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

En legitimerad lärare eller förskollärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver (2 kap. 15 § skollagen).

Lärare som inte uppfyller kraven i 13 § får trots det bedriva

1. annan undervisning på ett visst främmande språk än språkundervisning om de har
 - a) en utländsk lärarutbildning som motsvarar en svensk lärarexamen, och
 - b) kompetens att undervisa på det främmande språket,
2. undervisning i fristående skolor med viss särskild pedagogisk inriktning (2 kap. 17 § skollagen).

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska

1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och
2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande.

En person som avses i första stycket får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. Detta gäller dock inte om undervisning avser modersmål (2 kap. 18 § skollagen).

Av förarbeten till skollagen framgår att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska

kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat. Det betonas också att rektorn har ansvar för att planera verksamheten på ett sådant sätt att lärare används för sådan undervisning som läraren har utbildning för. I vissa fall tillåts huvudmannen att göra undantag från denna skyldighet. För att en undantagssituation ska anses föreligga ska det som huvudprincip antingen saknas lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de ska bedriva eller finnas särskilt skäl med hänsyn till eleverna. Som exempel på vad som kan vara "särskilt skäl" anger förarbetena behov av att få bort en utbildad lärare från undervisningen som har missbruksproblem. Förarbetena ger också exempel på organisatoriska skäl som gör att all undervisning inte kan bedrivas av lärare och förskollärare med utbildning för den aktuella undervisningen. Det kan handla om hastiga svängningar i söktryck och elevkullarnas storlek, tjänstledigheter, förändringar i efterfrågan på viss undervisning eller ökat behov av särskilt stöd (Se prop. 2009/10:165 s. 261-262, 267 f.).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att huvudmannen inte organiserat personalresurserna på ett sådant sätt att eleverna i så stor utsträckning som möjligt ges undervisning av lärare som innehar ämnesbehörighet för den undervisning de bedriver. Utredningen visar att rektorn vid tjänstefördelningen i flera ämnen använt sig av obehöriga lärare trots att behörighet i dessa ämnen finns hos anställda lärare på skolenheten. Med en annan organisering skulle eleverna kunna få undervisning i högre omfattning av lärare med rätt behörighet. Även om de skäl som rektorn fört fram, till grund för hur hen har valt att organisera personalresurserna, är beaktningsvärda utgör inte dessa sådana särskilda skäl som avses i gällande bestämmelser.

Frånvarorutredning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever, lärare, elevhälsa och rektorn framgår att vårdnadshavare kontaktas på morgonen om en elev utan giltigt skäl skulle utebli från undervisningen.

Vidare framgår av intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn att skolan följer den frånvarorutin som är framtagen i kommunen. Enligt frånvarorutinen ska mentorn ta kontakt med vårdnadshavare samt informera elevhälsan om en elev har oroande ströfrånvaro eller en frånvaro som överstiger tio procent under en månad. Om en elev har oroande frånvaro eller frånvaro som överstiger 20 procent de senaste två månaderna ska detta anmälas till rektorn och en frånvarorutredning

startas. Rektorn ska enligt rutinen anmäla till huvudmannen att frånvaroutredning har startats.

Vid Skolinspektionens besök på skolenheten gick inspektörerna igenom skolenhetens frånvarostatistik. Av statistiken framgår att det finns fem elever i mellanstadiet som har upprepad eller längre frånvaro. Elevernas frånvaro översteg 20 procent föregående läsår och hittills under innevarande läsår överstiger frånvaron 10 procent. I lågstadiet finns tre elever med frånvaro som översteg 20 procent föregående läsår och som hittills under innevarande läsår överstiger 10 procent.

Lärare, elevhälsa och rektorn uppger att de är osäkra på vad en frånvaroutredning innebär och när den ska anses ha påbörjats. De säger att elevernas frånvaro är känd för dem och att lärare och elevhälsan har upprepad kontakt med eleven och elevens vårdnadshavare för att utreda orsaken till frånvaron och minska elevernas frånvaro. Det arbete som gjorts har bestått av samtal med vårdnadshavare, eleven har diskuterats vid elevhälsokonferenser samt i samverkan med externa aktörer och för ett par elever har frånvaron ingått i en utredning för särskilt stöd. Rektorn uppger att ingen anmälan har gjorts till huvudmannen kring någon elevs frånvaro efter att frånvaroutredning inletts. För en elev i lågstadiet och två av eleverna i mellanstadiet har ingen frånvaroutredning påbörjats alls enligt elevernas lärare och elevhälsan.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § andra stycket skollagen).

En elev i grundskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev i grundskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag (7 kap. 17 § skollagen).

Om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 7 kap. 17 § skollagen ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § skollagen är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen (7 kap. 19 a § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i frånvaroarbetet på Dotorpsskolan när det kommer till att utreda och anmäla en elevs frånvaro till huvudmannen. Utredningen visar att lärare informerar elevens vårdnadshavare samma dag vid ogiltig frånvaro vilket är i enlighet med skollagens bestämmelser.

Utredningen visar därutöver att det finns tre elever med återkommande och hög frånvaro där ingen frånvaroutredning har inletts. Trots att både lärare, elevhälsan och rektorn är informerade om dessa tre elevers frånvarostatistik och skolsituation har inte rektorn sett till att elevernas frånvaro utreds så att åtgärder vidtas för att komma till rätta med elevernas frånvaro.

Vidare visar utredningen att för ytterligare fem elever med återkommande och hög frånvaro har utredning av orsaken till elevens frånvaro gjorts i någon del, men där det råder osäkerhet hos personalen när en frånvaroutredning ska anses påbörjad och hur den ska genomföras. Skolinspektionen bedömer att utredning av elevens frånvaro har inletts om lärare och personal i elevhälsan har kontakt med eleven och elevens vårdnadshavare för att kartlägga orsaken till elevens höga frånvaro. För dessa fem elever där frånvaroutredning har påbörjats och ett arbete pågår för att öka elevernas närvaro har inte rektorn gjort någon anmälan till huvudmannen att frånvaroutredning har inletts.

Studiehandledning på modersmålet**Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

I intervjuer med lärare, elevhälsa, rektorn samt i inskickad dokumentation framkommer att det finns ett antal elever som har behov av studiehandledning på sitt modersmål men som inte får det. Det gäller en elev som har rätt till studiehandledning på albanska, en elev på ukrainska och två elever på malayalam. Samtliga elever går i mellanstadiet. Lärarna uppger att skälet till att dessa elever inte kan erbjudas studiehandledning på sitt modersmål är att det inte finns tillgång till studiehandledare i kommunen.

Rättslig reglering

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan (5 kap 4 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Falköpings kommun inte uppfyller författningarnas krav gällande att elever ska ges studiehundledning på modersmålet om eleven behöver det. Av utredningen framgår att det finns elever vid Dotorpsskolan som bedömts vara i behov av studiehundledning på sitt modersmål men som trots det inte erbjuds sådan studiehundledning. Att Falköpings kommun, i egenskap av huvudman för Dotorpsskolan inte ser till att elever ges studiehundledning på modersmålet utifrån sina behov strider mot författningarnas krav.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen). Falköpings kommuns verksamhet vid Dotorpsskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller legitimerade och behöriga lärare, frånvaroutredning och studiehundledning på modersmålet. Det finns därför skäl att förelägga Falköpings kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Områden utan konstaterade brister

Studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer med elever i låg- och mellanstadiet uppger eleverna att de tycker att det är god studiero i sina klasser. Det händer att det blir stökigt på vissa lektioner när flera elever småpratar men då brukar lärare säga till och då blir det tyst. Det blir bra studiero när läraren säger till elever som stör.

Lärarna i mellanstadiet, elevhälsan och rektorn uppger att i en av klasserna i årskurs 6 har det tidigare läsårs funnits många utmaningar när det gäller studiero, men också otrygghet och kränkande behandling. För att förbättra studieron har, som en del i det förebyggande arbetet, flera åtgärder vidtagits för klassen. Rektorn har sett över bemanningen så att det i stort sett alltid är mer än en lärare på lektionerna och det är viktigt med tydliga regler och rutiner för eleverna. Det har genomförts flera samtal med elever och vårdnadshavare för att informera om hur elevers beteende påverkar undervisningen samt för att lösa konflikter och hitta strategier som möjliggör lärande och studiero under lektionerna. Efter att dessa insatser har genomförts under föregående läsårs har studieron i klassen blivit mycket bättre under innevarande läsårs. Elevhälsan berättar att eleverna i klassen skattar sin trivsel högt i enkäter som genomförts men att det ändå är vanligt att det uppstår konflikter mellan eleverna vilket är något som personalen behöver fortsätta att arbeta med då det delvis har en inverkan på studieron.

Rättslig reglering

Det bedrivs ett förebyggande arbete för att skapa studiero (5 kap. 3 § andra stycket skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Jin Sarac Batifi

Beslutsfattare
Signerat av: Jin Sarac Batifi

X Claes Börjesson

Föredragande
Signerat av: Claes Börjesson

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Mikaeil Yousefi medverkat.